

Патріотичний пісенний фольклор є важливим засобом формування національної свідомості, історичної пам'яті та ціннісних орієнтацій учнів основної школи. У процесі навчання музичного мистецтва він сприяє не лише розвитку музичних здібностей школярів, а й поглибленню їхніх знань про історичне минуле українського народу, героїчну боротьбу за незалежність, духовні ідеали та культурні традиції. Ефективність використання фольклорного матеріалу значною мірою залежить від його відповідності віковим особливостям учнів, змісту навчальної програми та чітко визначеної дидактичної мети. Для учнів 5-7 класів доцільним є ознайомлення з піснями, що відображають події козацької доби та побутові аспекти життя українців минулого. Такі твори допомагають усвідомити, що народна пісня є своєрідним літописом, у якому збережено історичні факти, суспільні настрої та моральні цінності. Для розкриття героїки та образів козацької доби увага акцентується на героїчному змісті народних пісень, які оспівують козацьку звитягу, відвагу, готовність до самопожертви заради Батьківщини. Учні здатні глибше осмислювати історичний контекст і співвідносити його з музичними засобами виразності.

#### Список використаних джерел:

1. Бех, І. Д. (2018). Патріотичне виховання особистості: теоретико-методологічні засади. Київ: Інститут проблем виховання НАПН України, с.36
2. Кремень В. Г. Філософія національної ідеї: людина, освіта, соціум. Київ : Грамота, 2010. — 576 с.
3. Потапчук Т.В. (2024) Пісня як засіб патріотичного виховання здобувачів закладів освіти. *Актуальні проблеми мистецької педагогіки*. В.3, С.43-44.
4. Ситник П.К. (2004) Проблеми формування національної самосвідомості в Україні. Монографія. К : НІСД, 226 с.

<https://doi.org/10.31652/3083-7871-2026-3.72>

**Мар'яна Слюсар**  
м. Вінниця, Україна  
e-mail: [lutanana@ukr.net](mailto:lutanana@ukr.net)  
Науковий керівник: Анна Новосадова

### РОЛЬ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ У СТАНОВЛЕННІ ТА РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

*Анотація. У статті проаналізовано роль музичної освіти у становленні та розвитку особистості. Визначено роль занять музикою для розвитку мислення, здібностей здобувачів освіти. Підкреслено роль музичної освіти у розвитку гармонічної особистості.*

*Ключові слова: музична освіта, музичне мистецтво, розвиток особистості.*

*Abstract. The article analyzes the role of music education in the formation and development of personality. The role of music classes in the development of thinking and abilities of students is determined. The role of music education in the development of a harmonious personality is emphasized.*

*Keywords: music education, musical art, personality development.*

Наукою доведено, що музична діяльність людини має значний вплив не лише на розвиток і покращення здібностей за допомогою різних видів музикування, а й на формування її як інтелектуально розвиненої особистості (Федорець, 2022, с. 22). Адже під час занять активно задіюються різні ділянки мозку, розвивається критичне мислення, інтелект, емпатія, покращується дрібна моторика і формується індивідуальний смак. Тобто, за допомогою музики індивід різносторонньо вивчає себе і світ в цілому.

Саме в цей період розвитку важливим чинником є правильний педагогічний підхід. Викладач має бути не лише гарним музикантом, а, в першу чергу, фахівцем своєї справи і досвідченим педагогом. Його завдання не просто навчити, а зробити це правильно, допомогти розібратися в тих чи інших прийомах не зашкодивши своїм учням.

Необхідно використовувати різні методи підготовки музикантів, відповідно до їхнього віку, можливостей і запитів. Індивідуальний підхід до кожного учня сприяє ефективному розвитку музичних здібностей та низки творчо-професійних навичок. У ході заняття варто застосовувати комплексний підхід, поєднувати емпіричні методи. «Важливе значення належить інноваційним методам, які можуть застосовуватись у різних формах: усно, письмово, індивідуально та колективно, реалізовуватись у навчальний час або позаурочно» (Теплова, Мозгальова, Мартинюк, 2022, с. 310).

На сьогоднішній день музична освіта в Україні орієнтується на засоби і техніки західних колег, зокрема університетські освітні програми сусідньої Федеративної Республіки Німеччини передбачають залучення студентів до участі у творчих проєктах, педагогічних практиках, майстер-класах та різноманітних освітніх заходах. Це дає змогу майбутнім фахівцям музичної освіти краще ознайомитися з сучасними педагогічними зразками музичної освіти та застосовувати набуті знання і навички у практичній діяльності (Овчаренко, 2017, с.37).

У закладах вищої освіти нашої держави значна увага приділяється підготовці професійних музикантів та педагогів. Навчання поєднує в собі теоретичну основу на базі класичних та новітніх шкіл, активну виконавську практику та педагогічну діяльність. «Робота над музичною композицією обумовлена специфікою його відтворення, передачею засобів музичної виразності, авторського задуму крізь призму власного виконавського бачення» (Новосадов, 2024, с. 80). Сучасні артисти-початківці мають можливість брати участь у всеукраїнських та інтернаціональних науково-практичних конференціях, різноманітних конкурсах та фестивалях, міжнародних проєктах,

благодійних заходах, а також виступати на одній сцені з відомими українськими музикантами. Подібні колаборації впливають на формування власного стилю виконавця, його індивідуальності, творчого мислення і світогляду.

Варто зазначити, що нині музичне мистецтво інтенсивно інтегрується в освітні програми дитячих садочків та шкіл на високопрофесійному рівні. Зазвичай це заняття вокалом або знайомство з музикою через ритмічні вправи для дітей дошкільного віку, гра на різних музичних інструментах для старших класів. На таких ранніх етапах формування особистості музикування допомагає краще засвоювати навчальний матеріал і розвиватися всебічно.

За даними науковців музика активізує кровообіг та дихання, розумові здібності, працездатність та зосередженість (Державний навчальний заклад «Кутський професійний ліцей»). Результати дослідження проведеного у 2007 році в місті Стенфорд повідомляють, що після прослуховування симфонічних творів через непередбачуваність руху мелодії в наступних тактах, наш мозок активно створює варіанти можливого подальшого розвитку музичної лінії (Боброва, 2022). Отож, це дозволяє зробити висновок, що музика не лише покращує настрій, заспокоює і налаштовує на роботу, а й тренує мозок та змушує його інтенсивно працювати.

У підсумку можна сказати, що сучасна музична освіта спрямована на злагоджене та різностороннє становлення особистості, сприяє розвитку емоційних, інтелектуальних та творчих здібностей людини. Ефективність музичних знань залежить від професіоналізму викладача, його вміння працювати в різних життєвих ситуаціях, підлаштовуватись під кожного учня індивідуально та грамотно застосовувати у своїй практиці різні методики, прийоми й техніки. Поєднання теоретичних знань з практичними вміннями у закладах освіти дозволяє виховувати плеяду талановитих та високопрофесійних педагогів і музикантів, а знайомство з основами музики у процесі шкільного навчання сприяє ранньому розвитку музичних здібностей, емоцій та інтелекту, формуванню власного стилю та смаку.

### Список використаних джерел:

1. Боброва, М. (2022). *Вплив класичної музики на людину*. Всеосвіта. <https://vseosvita.ua/blogs/vplyv-klasychnoi-muzyky-na-liudynu-72510.html>
2. Державний навчальний заклад «Кутський професійний ліцей». (2024). *Вплив музики на психіку*. <https://kuty.lycey.org.ua/news/14-23-44-31-01-2024/>
3. Новосадов Я. (2024). Темброво-оркестрове інтонування як категорія мистецької освіти. *Мистецтво в культурі сучасності: теорія та практика навчання*, 78-85.
4. Ninel Sizova, Tetiana Belinska, Anna Bilozerska, Liudmyla Vasylevska-Skupa, Tetiana Zuziak. An integration model of professional training of a music art teacher by means of innovative technologies. *Croatian Journal of Education*, 2024, Vol/26 №3 P. 903-934.

5. Овчаренко, Н. (2017). Сучасна музична освіта Федеративної Республіки Німеччини. *Педагогічний процес: теорія і практика. Серія: Педагогіка*, 2(57), 36-42.

[https://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/123456789/11586/1/%D0%9E%D0%B2%D1%87%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE\\_%D0%A1%D1%83%D1%87\\_%D0%BC%D1%83%D0%B7\\_%20%D0%9E%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0\\_%D0%A4%D0%A0%D0%9D.pdf](https://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/123456789/11586/1/%D0%9E%D0%B2%D1%87%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_%D0%A1%D1%83%D1%87_%D0%BC%D1%83%D0%B7_%20%D0%9E%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0_%D0%A4%D0%A0%D0%9D.pdf)

6. Теплова, О. Ю., Мозгальова, Н. Г., & Мартинюк, А. А. (2022). Інноваційні підходи до вивчення музично-теоретичних дисциплін в системі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. *Педагогічна освіта: теорія і практика*, (32), 308–317. <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2022-32-308-317>

7. Федорець, О. (2022). Загальна музична освіта України: розвиток в умовах інтеграції до європейського культурного простору. *Південноукраїнські мистецькі студії*, (1), 21–26. <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/17669/1/Fedorets.pdf>

<https://doi.org/10.31652/3083-7871-2026-3.73>

**Ярослав Глуханюк**

м. Вінниця, Україна

**Максим Табачук**

м. Вінниця, Україна

Науковий керівник: Оксана Марущак

## ДИЗАЙН-ПІДХІД ЯК МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА СУЧАСНОЇ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

*Анотація. У статті розкрито роль дизайну як змістовної та методологічної основи навчальної дисципліни «Технології». Проаналізовано дизайн-підхід як інструмент формування цілісного предметного середовища та гармонійного розвитку особистості учня засобами інтеграції моральних, екологічних та естетичних цінностей. Особливу увагу зосереджено на трансформації освітнього процесу з виготовлення виробів у комплексну проєктну діяльність, що поєднує раціональну та емоційну сфери учнів.*

*Ключові слова: дизайн-підхід, технологічна освіта, проєктна діяльність, культурологічна спрямованість, художнє конструювання.*

*Abstract. The article reveals the role of design as a substantive and methodological basis for the academic discipline «Technology». The design approach is analyzed as a tool for forming a holistic objective environment and the harmonious development of the student's personality through the integration of moral, environmental, and aesthetic values. Particular attention is focused on the transformation of the educational process from mere product manufacturing into a complex project-based activity that combines the rational and emotional spheres of students.*

*Keywords: design approach, technology education, project-based activity, cultural orientation, artistic design.*

Сучасна парадигма загальної середньої освіти вимагає докорінного перегляду підходів до вивчення предметів технологічного циклу, оскільки традиційні методики часто не встигають за стрімким розвитком суспільства. У цьому контексті дизайн як змістовна основа навчальної дисципліни «Технології» постає найбільш оптимальним рішенням, що відповідає викликам сьогодення. Дизайн-підхід, як зазначають науковці, передбачає розгляд практично всього комплексу проблем, які виникають під час створення предметного середовища, що має важливе значення як в освітньому, так і у виховному плані. Зокрема, через призму дизайну учні мають можливість опрацьовувати моральні, екологічні, соціологічні та психологічні питання, що значно підвищує загальну цінність їхньої загальноосвітньої підготовки, надаючи їй виразної культурологічної та гуманітарної спрямованості (Марущак та ін., 2018).

Реалізація технологічної освіти на основі дизайн-підходу створює умови для проведення систематичної роботи з формування у школярів духовно-моральних та естетичних цінностей. Це стає можливим завдяки специфічним факторам, серед яких ключове місце посідає комплексний характер занять. Зміст навчального предмета «дозволяє вчителю тісно пов'язати екологічні та естетичні проблеми з конкретними техніко-технологічними задачами» (Марущак та ін., 2018), що робить навчання не відірваним від життя, а максимально прикладним. У процесі роботи учні приходять до докладного та глибокого осмислення теоретичної інформації, оскільки будь-які отримані відомості вони мають негайно застосувати у власній проєктній художньо-конструкторській та технічній діяльності. Такий підхід нівелює формалізм у навчанні та сприяє кращому засвоєнню знань (Терещук, 2021).

Важливою особливістю використання дизайну в освіті є одночасна активізація раціональної та емоційної структур особистості учня (Марущак та ін., 2018). Навчальна та проєктно-дослідницька діяльність у такому форматі не лише розвиває логічне мислення чи технічні навички, а й залучає почуття, уяву та творчу інтуїцію. Саме така синергія раціонального та емоційного факторів зумовлює розвиток 4К-компетентностей, зокрема, креативності, критичного мислення, комунікації та командної роботи, та Soft Skills особистості, дозволяючи їй реалізуватися як цілісній особистості. Як зазначають дослідники, такий підхід допомагає учням розглянути зміст і призначення предмета праці під абсолютно іншим кутом зору, що робить процес навчання особистісно значущим (Терещук, 2021, с. 44).

Стратегічним вектором модернізації технологічної освіти є зміщення акценту з репродуктивного відтворення технологічних операцій на дизайн-проектування. Це дозволяє імплементувати культурологічний контент у структуру STEAM-навчання, перетворюючи об'єкт праці на засіб комунікації та розв'язання соціально значущих проблем. Такий підхід корелює з європейською рамкою ключових компетентностей для навчання впродовж життя (Марущак та ін., 2018). У межах такої діяльності учень проходить шлях